

UNRRA Team 191

DIENOS ŽINIOS

Nr. 88 (107) II metai

Glasenbachas, 1946 liepos 10

Iš užsienio reikalų ministrų konferencijos.

UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAI SUSITARĖ DEL TAIKOS KONFERENCIJOS.

Paryžius. - Keturi užsienio reikalų ministrai susitarė dėl pakvietimu į taikos konferenciją išsiuntinėjimo; susitarta ir dėl konferencijos darbu tvarkos. Tokiu būdu vėl išvengta didelio pavojaus.

Vakar keturi užsienio reikalų ministrai vėl susirinko Paryžiuje posėdžio. Buvo svarstomas užsienio reikalų ministrų pakviadotojų parengtas taikos konferencijos, turinčios įvykti liepos 29 dieną, darbu tvarkos projektas.

Pakvietimai į taikos konferenciją bus šiandien prancūzų ministro pirmininko Bidault išsiųsti. Pasiūlytoji darbu tvarka vakar pagrindiniais bruožais užsienio reikalų ministrų buvo priimta, bet ji nėra privaloma, ir susirinkusi taikos konferencija galės ją papildyti ir pakeisti.

Korespondentų prašėsimu, darbu tvarkos pasiūlymai palengvins taikos konferencijos eigą.

Numatyta sudaryti tokios komisijos:

1. darbu tvarkos komisiją, kurioje dalyvaus visu 21 tautos atstovai ir kur bus šutraukti visi taikos konferencijos darbai. 2. penkios politinės komisijos, po vieną komisiją kiekvienam kraštui, su kuriuo turi būti sudaryta taikos sutartis (Italija, Vengrija, Bulgarija, Rumunija ir Suomija) ir 3. dar ketūrios komisijos, iš kurių dvi ūkio komisijos penkiems paminėtiems kraštams ir karinė bei jūrinė komisija.

Tai susitarta vakar dienos karštame posėdyje, užsitęsusiame visa popietę, kuriame įvyko aštrių susirėmimų tarp Byrnes ir Molotovo. Pagaliau abiejų pusių buvo padaryta nuolaida. Molotovas pareiškė, kad jis sutinka su tuo, kad bendri konferencijai nurodymai, kurie bus išsiųsti kartu su pakvietimais, jokių būdu nebus privalomi, bet bus tik kaip pasiūlymas, kuri konferencija galės ir atmesti. Tai Byrnes laimėjimas; tuo tarpu paskirų penkių komisijų sudarymas, be abejo, yra Molotovo laimėjimas.

Ir nusprendimas, kad kiekvienam galiojančiam taikos konferencijos nutarimui praveisti yra reikalinga surinkti du trečdaliu balsų, yra taip pat sovietų naudai.

Ypatingai sutarčių su vengrais, bulgarais ir rumunais klausimuose sovietai galės "blokuoti" kiekvieną nutarimą, jei tik panorės.

/perkelta i 2 pusl./

----- 2 -----
 / perkelta is 1 pusl. /

Prancūzija bus atstovaujama višuose komitetuose, kitoms gi valstybėms taikomas dėsni, kad tik tos valstybės galės dalyvau-
 ti tam tikroje komisijoje, kuri svarstys vieną iš buvusių prie-
 šo valstybių taikos sutarti, kuriomis su ta valstybe buvo karš padė-
 tyje. Bet Prancūzija galės balsuoti tik tam komitete, kuris svar-
 stys sutarti su Italija.

SOVIETU KOMENDANTUROS ISAKYMAI AUSTRIJOJ.

Vašingtonas. Amerikiečių užsienio reikalų ministerija aiškina, kad JAV kalbesiančios dėl tukstančių vokiečių tautybės asmenų iš sovietų zonos išvežimo ir taip vadinamo "vokiečių turto" pasisavinimo. Iki šiol yra dar per mažai davinių, kad būtų galima numatyti, kaip tie reikalai tvarkysis.

Paskutinis pranešimas.

DERYBŲ REZULTATAS.

Viena. Iš gerai informuotų sluoksnių patiriama, kad vokiečių Vokietijoje piliečių ir vokiečių tautybės asmenų - repa-
 triavimas sustabdytas. Vakar įvyko derybos tarp užsienio reikalų
 ministerijos ir sovietų vyriausios vadovybės, per kurias buvo iš-
 siaiskinta, kad tokių skaičiaus darbininkų staigus atsaukimas nei-
 giamai atsilieps krašto atstatymui. Sovietų įstaigos austrų pągei
 davimui pritare. Jau paruoštas transportas iš Vienos į Melko su-
 rinkimo stovyklą yra atleistas.

Iš amerikiečių sluoksnių Vokietijoje ir Austrijoje o-
 ficialiai pranešama, kad iš Austrijos sovietų zonos ištremtieji
 vokiečiai negaus leidimo pervaziuoti per amerikiečių zoną ir, iš-
 skyrus Sudetų krašto vokiečius, nė vienas nebus į amerikiečių zo-
 na priimtas.

PROTESTAI IR DEMONSTRACIJOS ITALIJOJ.

Argentina, Čili ir Urugvajus už Italiją.

Paryžius. "Le Monde" iš Romos praneša, kad teįykse-
 ciai laikraščiai savo pranešimus apie Brique ir Tenda Prancūzijai
 pripažinimą spauzdina tokiomis antraštemis: "Prancūzai lieka vis
 tie patys. Jie vagia dabar iš mūsų Brique ir Tenda", "Durklo smugis"
 "Paryžiūge rūšiamas trečias pasaulinis karas", "Karas prieš Ita-
 liją tęsiamas Paryžiūje" ir t.t.

Milano radijo pranešimu, visos už pasisąymejimą dova-
 nos, suteiktos partizanams už jų bendradarbiavimą per kovas dėl
 Italijos išlaisvinimo bus rytų Paduos universitet sušūktos tiks-
 lu jas gražinti sąjungininkams, kaip protestą prieš užsienio reik-
 kalų ministrų konferencijos nutarimą. Universiteto rektorius taip
 pat gražins iš fedmarsalio Viscount Aleksander gautą už pasisąyme-
 ją dovaną. Paduoje prieš sąjungininkų nutarimus įvyko antroji de-
 monstracija. Demonstrantai sudegino sąjungininkų nuosavybėje bu-
 vusius dokumentus, sutriuškino britų klubo inventorių ir išdaužė są-
 jungininkų automobilio langus.

BERLYNE DINGO JAV KARININKAI.

Berlynas. - Oficialiai pranešama, kad liepos pradžioje dingo trys amerikiečių karininkai ir vieno iš jų kariuomenės žmona. Dingusieji yra vienas leitenantas, vienas kapitonas, kuriuos paskutini kartą matė liepos 14 d. traukiny, einančiame į Orieburgą (sovietų zonoje) ir vienas kariuomenės pavaduotojas su žmona, kuriuos paskutini kartą matė liepos 1 d. viename Berlyno šiaurės priemiestyje. Amerikiečių pastangos juos surasti iki šiol liko be rezultatų.

Toliau amerikiečiai tuo reikalu praneša, kad kariuomenės pavaduotojas ir jo žmona sovietų suimti ir laikomi.

MIKOLAČIKAS REIKALUJA NAUJŲ RINKIMŲ.

Varšuva. - Savo spaudos konferencijoj, pasakytojęs kalboje Mikolačikas rinkimus pavadino "grynu suklasztėjimu". Jis tvirtino, kad 85% rinkėjų balsavo už dviejų kamerų sistemą, tuo tarpu lenku ministras pirmininkas pranešė, kad 60% balsavo už vienos kameros sistemą. Mikolačikas reikalauja pakartoti balsavimą, nes jo partijos nariai esą patyrė, kad balsų skaičius buvęs suklasztėtas. Jei į jo protestą nebus atsižvelgta, jis balsavimą paskelbs nelegaliu.

UNO REMS VISUS RYTŲ EUROPOS POLITINIUS PABEGELIUS.

New Yorkas. - UNO ūkio ir socialinių reikalų taryba nutarė, nors Sovietų Sąjunga pasisakė prieš, remti visus rytų Europos pabėgėlius. Išskirti bus tik tie, kurie yra karo nusikaltėliai, bendradarbiavę su priešų arba kovoje su savo krašto vyriausybe.

Kartu nutarta sudaryti komisiją, kuri rūpinsis parėngiamaisiais tarptautinės pabėgėlių organizacijos kūrimo darbais. Prieš planą pasisakė Sovietai, Ukraina, Jugoslavija ir Čekoslovakija, o Libanas nuo balsavimo susilaikė.

Beveik be pertraukos 13 valandų posėdžiavusi taryba išsiskirstė ligi rugpiūčio 31 dienos.

DP GAUNA FINANSINĘ PAGALBĄ.

Jungtinių tautų ūkio ir socialinė tarybą viešame savo posėdyje nutarė, kaip praneša New Yorko radijas, asmenims be tėvynės ir per karą išvežtiems suteikti finansinę pagalbą.

New Yorkas. - "Pasaulis negali ūkiskai pasveikti, jei pabėgėlių klausimo tvarkyme ir sugriautų sričių atstatyme nebus padaryta esminės pažangos", pareiškė John Winant, amerikiečių atstovas prie UNO ūkio ir socialinės tarybos. Winant pabėgėlių klausimą apibūdino kaip vieną skubiausių pasaulio problemų ir pareiškė, kad JAV darysiančios viską, ką jos galinės, kad pradėtų veikti pabėgėlių organizacija, nes metu pabaigoje UNRRA bus likviduota.

Bruno de Chevrier

BALTIJOS TAUTŲ LIKIMAS.

Straipsnis žinomo prancūzų žurnalisto, buvus atspauzdintas
Paryžiuje plačiai skaitomame politikos žurnale "Res Pub-
lica" (perspauzdinta iš "Aidu")

Tuo tarpu, kai šiandien Europos kontinento politinė-
je sachmetų lentoje pagrindinės figūros yra angažuotos labai kompli-
kikuotame žaidime, kitos antrojo bei trečiojo plano figūros laiko-
si "užsachnuotos" pakrasčiuose, stebėdamos, kokios bus kovos pasek-
mės jų atžvilgiu.

Cia norime kalbėti apie Baltijos tautas, kurioms jų
geopolitinis likimas yra nulėmęs gyventi tarp Rusijos, laikančios
jas šiuo metu savo dominacijų "sovietinių respublikų" titulu, ir
Vokietijos, kurios grėsmingas žvilgsnis jau nuo XII šimtmečio buvo
nukreiptas į Dauguvos ir Nemuno pakrantes.

Jau nuo amžių Baltijos tautų likimas yra daug pergy-
venęs blogų ir gerų valandų, tačiau jis nieku nėra praradęs aktu-
lumo. Šiame rašiu, civilizacijų ir interesų kryžkelyje didžiulio
kaimyninės valstybės visais laikais stengėsi pasilaikyti laisvę sa-
vo manevrams...

X X X

Šio karo metu Baltijos tautos suskamdėjo stiprinan-
tis balsas iš Vietos, kuri buvo pavadinta esanti "kažkur Atlantė".
Britų imperijos Ministerio pirmininko ir Jungtinių Amerikos Valsty-
bių Prezidento ten išdirbtoji charta nustato, kad po šio karo netu-
rės būti daroma jokių teritorinių pakeitimų, kurie nebūtų priimti
suausimant tautų laisvai išreikšta valia (Chartos 2 straipsnis).
Vadovaujantis tarptautinės teisės esančių demokratinių principų dėl
tautų teisės pačioms nuspręsti savo likimą, anglosaksų demokratijos
šešiai Atlanto Chartos 3 straipsnyje pareiškia, jog jie respektuoja
visų tautų teisę pasirinkti tokia valdžios forma, kokioje jos trok-
šta gyventi; jie nori, kad būtų sugrąžintos suvereninės teisės ir
laisvos valdžios reikšima šis tams, iš kurių tai buvo atimta. Štai
principai, kurie be jokios abėjonės liečia ir Baltijos valstybes.

Tenka dabar išsiaiškinti, kokias formas turės igauti
tasai ateities statusas ir kokius teigiamus rezultatus galės jis d-
uoti Baltijos tautoms. Šiandien mes nenorime leisti į diskusijas
liečiančią dabartinį Baltijos tautų statusą Sovietų Sąjungos rėmuo-
se. Pasiūtenkime tuo tarpu paraiškima, jog baidiose rungtynėse,
kurios šiuo metu lūšiamos Europos rytuose, Baltijos tautos jokiū
būdu negali būti užmirštos. Jos negali būti išskirtos iš bušimošios
tarptautinės sąntvarkos jau vien dėl tos pagrindinės priežasties,
kad jos yra taškas kaip tik tą prasme, kuria jiems suteikia Atlanto
charta, užtikrinanti joms laisvą ir nepriklausomą ateitį. Iš kitos
pusės, šios tautos per 22 savo nepriklausomo gyvavimo metus yra i-
rodžiusios savo pilną sugebėjimą gerai sutvarkytam ir klestinčiam
valstybiniam gyvenimui. Kad baltai nori ir trokšta gyventi laisvi
(perkelta į 5 pusl.)

tai yra parodžiusios jų simpatines kovos dėl nepriklausomybės ir jų atkakliausias priešingumas nacių okupacijai 1941-1944 metais. Šios tautos savo slaptosios spaudos ir slaptų gaušių susigrupavimu balsais yra reikšusios savo tystingą valią laisvos gyventi ir ieškojusios priemonių nubloksti nacių jungą.

~Štai trys Baltijos valstybės - Lietuva, Latvija, Estija - ieskandios sau užsitikrinti ateities garantiją ir laukiančios, kad joms būtų pabrėžti kilnieji teisingumo ir laisvės principai. Tarp kitko, atrodo, atrodo, jog ir Sovietų Sąjungos vyriausybė, vedanti labai realistinę politiką, neaklaiko Baltijos valstybių klausimo nei išsprendu, nei esančių vien sovietų vidūs reikalu. Ir tai dėl paprastų priežasčių, jóg Maskvos vyriausybė labai gerai žino, kad nė viena didžioji valstybė lig šiol nebuvo pripažinusi Baltijos valstybių įjungimo 1940 metais į SSRS ir kad Baltijos kraštų diplomatinės atstovybės tebeveikia visoje eilėje užsienio valstybių. Šiuo atveju buvo išsklaidytos paškutinės abejonės, USA Valstybės sekretoriaus 1945 m. kovo 4 dienos deklaracija, pagal kurią "kiek tai liečia JAV, Baltijos kraštų statusas nėra nieku pasikeitęs net ir po Jaltos konferencijos". Ir jis pridėjo, kad "Baltijos valstybės - Lietuva, Latvija ir Estija - Valstybės Departamento tebėra pripažįstamos." Tai s anglų sakso nusistatymas nepasikeitė ir ligi pastarųjų dienų. "Daily Worker" diplomatinis redaktorius 1945 metų spalio 20 dienos numeryje rašė, kad "Jungty nes Valstybės nepripažįsta Sovietų Rusijai teisės atstovauti Niurnbergo byloje Estijos, Latvijos ir Lietuvos respublikoms lygiai kaip ir kaimurims kitoms teritorijoms." Tai buvo išvada iš teisės Jąksono laiško, kuri 1945 m. spalio 6 d. jis parašė generaliniam teisėjams (prokurorams ir advokatams) ir kuris buvo viešai paskelbtas Berlyne 1945 m. spalio 9 dieną. Didžioji Britanija tuo reikalu irgi užėmė panašią poziciją.

Be viso šito, Sovietų Rusijos vyriausybė, be abejonės, yra gerai paiformuota apie Baltijos tautų pabėgėlių skaičių Europoje, kuriu ~~skaičių~~ apie 300.000, tuo metų kai raudonoji armija 1944 metų vasarą artėjo prie šių trijų krastų, paliko savo tėviskes, šalindamiesi nuo to režimo, kuris pirmojo sovietų viešpatavimo laikotarpy 1940-41 metais jiems kainavo daugiau nei 200.000 geriausių piliečių mirtimi ir istremimais. Baltijoje ~~skaičių~~ pabėgėliai negali ir nenori grįžti į savo susovietintas tėvynes. Europoje iškyla nauja tarptautinė problema, liečianti šių pabėgėlių likimą ir jų teisišią būklės sureguliaciją.

Yra negailima~šiuos pabėgėlius apkaltinti naciu "beindrų darbiais", ir Vokietijoje bei nacizmo simpatikais, neš daugumą iš jų kaip tik yra nariai slaptųjų Baltijos rezistencijos~organizacijų, nukreiptų prieš vokiečių priešpauą 1941-44 metais. Tukstane~čiai Baltiečių, geriausių patrijų, anksčiau, 1940-41 metais, lai kytų sovietu kėlejimuose, naciams atėjūs, buvo iš naujo apkaltinti arba ištremti i koncentracijos lagerius.

X X X

Tasa kitame numeryje.

IS LIETUVIŲ GYVENIMO VOKIETIJOJ.

Kugslurģe išeinąs laikrastis "Ziburiai" prašo atspauzdinti šį straipsnį-pranešimą.

TAIKOMOSIOS DAILES INSTITUTAS ATKURIAMAS FREIBURGE.

S.m. vasario 11 d. Baden'o šrities Field Supervisor raštu pranešė, kad duodamas sutikimas steigti Freiburge prašytą Taidomosios Dailės Institutą. Tuoju po to buvo imtasi visos eilės parengiamųjų darbų, susijusių su inventoriaus, tinkamų patalpų suradimu, pagaliau, profesūros ir studentų apgyvendinimu. Kiek vėliau, balandžio 15 d. buvo gautos patalpos, galės pradėti veikti šios šešios studijos: audinių, grafikos, keramikos, tapybos, skulptūros ir dekoracijos. Tačiau, turint galvoje aukštosios mokyklos steigimo sunkumus, pats darbas pradėti nevyko.

Pagaliau birželio 14 d. Freiburgo UNRRA direktorius raštu pranešė, kad keramikos studija darbą pradės 1946 m. birželio mėn. 27 d. Visi asmenys, gavę iš mūsų pranešimus, tą dieną jau privalo būti Freiburge. Neatvykę ir apie tai nieko nepranešę bus laikomi atsisakiusiais atvykti ir į jų vieta bus priimti nauji. Visi tie, kurių asmeniui pakvietimo nėra gavę, į mokyklą nepriimami ir jokios paramos negaus.

Be keramikos studijos, greitu laiku atsidarys audinių ir kitos studijos. Apie tai bus pranešta vėliau.

Visi asmenys, nori studijuoti kuria nors saka, Taidomosios Dailės Institute Freiburge, tuo reikalu prisitūnia prašyma su trumpu gyvenimo aprašymu, pažymėdami, kokį mokslą yra baigę. Firmenyba turi: 1. studijave meną ir amatus Kauno T.D. Institute ar Vilniaus Meno Akademijoje, 2. asmenys, nebaigę gimnaziją ir nori studijuoti šias sritis, 3. Asmenys, nebaigę gimnazijos, bet mokesi Lietuvoje arba baigę amatu mokyklos atitinkamus škyrius ir nori studijuoti savo specialybėje, 4. Asmenys, neturi anksčiau išvardintų kvalifikacijų, bet turi gabumų menui ir amatams ir nori studijuoti.

2, 3 ir 4 grupės asmenys turės laikyti patybos egzaminus, kurie bus praveisti vėliau.

Į mokyklą priimami ne jaunesni 16 m. amžiaus ir ne vyresni - 40. Asmenys, nebaigę gimnazijos, laikomi laisvais klausytojais.

Prašymus siusti šiuo adresu V.K. Jonynas, Freiburg im Br., Zastisstr. 122. Kiekvienam atsiuntusiam prašymą bus pranešta asmeniškai, ar jis priimtąs į mokyklą, kada ir kur prasidės mokslas ir kokioms bus kitos sąlygos. Ta proga aš noriu painformuoti visus tuos asmenis, kurie jau anksčiau kreipėsi į mane studijuoti reikalais. T.D. Institutas yra Freiburgo UNRRA globojama mokykla, todėl studentai ir laisvi klausytojai, priimti į mokyklą, bus UNRRA aprupinti nemokamu maistu ir patalpomis.

Kelionės leidimais ir išvykimu iš vietos rūpinasi patys studentai. Atvykdamas į Freiburgą, kiekvienas privalo turėti: 1. Išsiregistravimo lapelį iš anksčiau gyventos vietos (UNRRA) 2. skiepijimo pažymėjimą, 3. kelionės pažymėjimą ir 4. nors 4 fotografijas pasui.

V.K. Jonynas

Dienraštis leidžia Spaudos Darbuotojų Kolektyvas

Ats.Red. M.Šaltenis